

De Minister van Justitie
d.t.v. mw. mr. M. Wesselink
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Afdeling Ontwikkeling

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

Correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

datum 11 januari 2007
contactpersoon R.C. Hartendorp
doorkiesnummer 070 - 361 9788
faxnummer 070 - 361 9746
e-mail R.Hartendorp@rechtspraak.nl
ons kenmerk UIT 10086 / ONTW RCH
uw kenmerk 5437447/06/6
onderwerp Conceptwetsvoorstel deelgeschilprocedure - advies

t 070-361 97 23
f 070-361 97 46
www.rechtspraak.nl

Geachte heer Hirsch Ballin,

Bij brief van 22 augustus 2006 met kenmerk 5437447/06/6 verzocht uw voorganger de Raad voor de rechtspraak (de "**Raad**") advies uit te brengen over het conceptwetsvoorstel deelgeschilprocedure voor letsel- en overlijdensschade (het "**Wetsvoorstel**").

Het Wetsvoorstel strekt tot invoering van een deelgeschilprocedure. Deze procedure biedt de persoon die schade door dood of letsel lijdt dan wel de persoon die daarvoor aansprakelijk wordt gehouden de mogelijkheid in de buitengerechtelijke onderhandelingsfase de rechter te vragen, te beslissen over een deelgeschil. Deze uitspraak dient partijen weer in staat te stellen terug te keren naar de buitengerechtelijke onderhandelingen om het schadetraject definitief af te ronden.

Gehoord de gerechten adviseert de Raad u als volgt.¹

Algemene opmerkingen

De Raad onderschrijft het belang van de invoering van een deelgeschilprocedure. Letsel- en overlijdensschadezaken kunnen soms jaren in beslag nemen en deze periode is voor procespartijen vaak emotioneel en financieel belastend. Het is voor de rechtsorde van belang dat dergelijke geschillen niet langer duren dan noodzakelijk. In veel gevallen heeft een deel van de procedure betrekking op

¹ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen van zijn adviezen beoordeelt de Raad voor de rechtspraak de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklast van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechteren zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

datum 11 januari 2007
kenmerk UIT 10086 / ONTW RCH
pagina 2 van 6

onderwerpen die secundair zijn aan het materiële geschil. De deelgeschilprocedure voorziet naar het oordeel van de Raad in een behoefte en is een goede aanvulling op het huidige procesrecht dat onvoldoende mogelijkheden biedt om dergelijke deelgeschillen op snelle en eenvoudige wijze te beslechten.

Dat de deelgeschilprocedure door beide partijen afzonderlijk aanhangig gemaakt kan worden, is een positief aspect van het Wetsvoorstel. Onder de huidige wet- en regelgeving is het al mogelijk om bindend advies of arbitrage overeen te komen. In de zaken waarvoor het Wetsvoorstel bestemd is, wordt nauwelijks gebruik gemaakt van deze mogelijkheid omdat partijen geen overeenstemming kunnen bereiken over een dergelijke overeenkomst. In het algemeen zal het zo zijn dat een benadeelde meer belang heeft bij vaart in de onderhandelingen dan de aansprakelijke partij; de benadeelde zit immers te wachten op een schadevergoeding en heeft veelal minder financiële middelen om een langdurige procedure te bekostigen dan de (verzekeraar als) aansprakelijke partij. Met de deelgeschilprocedure heeft de benadeelde echter een middel in handen om de aansprakelijke partij tot enige spoed te dwingen. Het is in de ogen van de Raad echter onwenselijk om de aansprakelijke partij uit te sluiten van de procedure. De praktijk leert dat ook benadeelden regelmatig chicanes (proces)gedrag vertonen, bijvoorbeeld als het gaat om inspanningen om weer aan het werk te gaan. In zo'n geval moet het voor de aansprakelijke partij mogelijk zijn een deelgeschilprocedure aanhangig te maken. De praktijk moet uitmaken in hoeveel gevallen gebruik – en ook misbruik gemaakt – wordt van de deelgeschilprocedure. De Raad adviseert om bij de evaluatie van het Wetsvoorstel bijzondere aandacht te besteden aan eventueel misbruik van de deelgeschilprocedure.

In het Wetsvoorstel wordt niet nader gespecificeerd wat een deelgeschil is. Ook meerdere deelgeschillen kunnen in één deelgeschilprocedure aan de rechter worden voorgelegd. Betekent dit dat een heel geschil minus de begroting van enkele schadeposten als een deelgeschil kan worden voorgelegd? In de jurisprudentie zal dit punt verder moeten uitkristalliseren. Een nadere uitwerking in de memorie van toelichting zou de ontwikkeling van de jurisprudentie richting kunnen geven.

Aan de hand van de voorbeelden die in de memorie van toelichting worden genoemd, lijkt het erop dat de deelgeschillen die aan de rechter kunnen worden voorgelegd tweërlei van aard zijn. Het betreft enerzijds 'praktische' meningsverschillen zoals de vraag of de benadeelde moet meewerken aan een reïntegratietraject. Anderzijds betreft het meer 'juridische' deelgeschillen zoals de vraag of de benadeelde eigen schuld heeft. Beide categorieën geven aanleiding tot opmerkingen.

Uit het Wetsvoorstel en de memorie van toelichting wordt niet duidelijk welk beoordelingskader de rechter moet toepassen in verzoeken die vallen in de eerste categorie. Dat zijn geen 'juridische' vragen waarop de rechter normaal gesproken antwoord moet geven en waarvoor het materiële recht een kader biedt. Indien het de bedoeling is dat alle redelijke verzoeken door de rechter in behandeling genomen worden, krijgt de rechter een andere rol dan die in een reguliere procedure. Het risico bestaat dat de rechter in de rol van bemiddelaar terecht komt en dat elk verzoek kan worden voorgelegd aan de rechter, mits "de beslissing bijdraagt aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst (1019m Rv)". De enige beperking die erin zit is dat het moet gaan om iets wat "tussen hen rechtens geldt (1019j Rv)" en blijkens de memorie van toelichting wordt deze bepaling ruim uitgelegd. Als het zou blijken dat

datum 11 januari 2007
kenmerk UIT 10086 / ONTW RCH
pagina 3 van 6

er in de deelgeschillen veel kwesties worden voorgelegd, die niet de materiële rechtsverhouding van partijen betreffen, dan schiet deze regeling in de visie van de Raad haar doel voorbij.

Over de tweede categorie verzoeken dient opgemerkt te worden dat zulke deelgeschilprocedures veel tijd in beslag kunnen nemen. Het is mogelijk dat de vraag wordt voorgelegd of er causaal verband bestaat tussen de gestelde schade en het onrechtmatig handelen. In veel zaken is dat een zeer omvangrijke vraag waaraan waarschijnlijk bewijsvoering en deskundigenberichten te pas komen. Dergelijke bewijslevering staat echter op gespannen voet met het eenvoudige en snelle karakter van de deelgeschilprocedure. Uit de tekst van het Wetsvoorstel noch uit de memorie van toelichting kan worden opgemaakt of de rechter een dergelijk verzoek *in extenso* (dus met die bewijsvoering en deskundigenberichten) moet behandelen of dat hij dit verzoek moet afwijzen. Duidelijkheid op dit punt is gewenst.

Werkbelasting

Het Wetsvoorstel beoogt geen uitbreiding van de bestaande capaciteit binnen de rechterlijke macht maar juist een betere inzet daarvan. Hiervoor worden in de memorie van toelichting twee argumenten aangevoerd. In de eerste plaats voorziet een deelgeschilprocedure in de mogelijkheid om eerder een rechterlijke uitspraak te verkrijgen waarmee voorkomen wordt dat een geschil escaleert. De bodemzaak die vervolgens voor de rechter wordt gebracht is minder complex en vergt minder tijd van de rechter. In de tweede plaats zou de deelgeschilprocedure leiden tot meer rechtsontwikkeling waarvan in toekomstige (buiten)gerechtelijke zaken kan worden geprofiteerd. Dit zou op termijn moeten leiden tot minder en minder gecompliceerde bodemzaken.

Zoals hierboven aangegeven, is het naar het oordeel van de Raad wenselijk dat in een letsel- of overlijdensschadezaak in een eerdere fase efficiënt tot vaststelling van aansprakelijkheid en afhandeling van de schade te komen onderschreven. Het komt regelmatig voor als de partijen na jaren van onderhandelen er met betrekking tot een bepaalde schadepost niet uitkomen en een der partijen vervolgens besluit de hele zaak aan de rechter voor te leggen, ook andere onderdelen van het geschil waarover reeds overeenstemming was, weer kwestieus worden gemaakt. De deelgeschilprocedure kan teweegbrengen dat aan dergelijke procedures in de praktijk een einde komt, en dat als er toch een bodemprocedure komt, deze sneller kan worden afgedaan. Deze zaakscategorie is echter uitzonderlijk en de meeste van de letselschadezaken die aan de rechter worden voorgelegd zijn complex, zoals een benadeelde met een *post-whiplash* syndroom die echter duidelijke preëxistente klachten had. Beide partijen hebben dan relevante argumenten om de zaak niet buitenrechtelijk op te lossen. Voor deze categorie zaken van letselschadezaken zal de deelgeschilprocedure in een beperkt aantal gevallen leiden tot een vermindering van het aantal bodemzaken. Op dit moment is moeilijk betrouwbaar in te schatten hoe groot het aandeel van deze complexe zaken is. In belangrijke mate zal het gebruik van de deelgeschilprocedure bepaald worden door een nog te ontwikkelen praktijk. De Raad verzoekt u derhalve de werkbelasting onderdeel te maken van de in het Wetsvoorstel aangekondigde evaluatie. Mocht voor de evaluatie blijken dat de deelgeschilprocedure tot extra werkbelasting van de Rechtspraak leidt, dan zal de Raad aanspraak maken op extra middelen.

datum 11 januari 2007
kenmerk UIT 10086 / ONTW RCH
pagina 4 van 6

Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van de wet, stelt de Raad er op prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het *Staatsblad*. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op dit Wetsvoorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend,

W.J.J. van Velzen
Lid Raad voor de rechtspraak

datum 11 januari 2007
kenmerk UIT 10086 / ONTW RCH
pagina 5 van 6

Bijlage: artikelsgewijs commentaar

Memorie van toelichting paragrafen 3 en 4

Het verschieten van kleur van de proceskosten van het deelgeschil in redelijke kosten in de zin van 6:96 lid 2 Burgerlijk Wetboek – in het geval dat de benadeelde daarin is veroordeeld – als er toch een bodemprocedure wordt aangespannen zou voor de aansprakelijke partij een prikkel zijn om niet tot dagvaarden in de bodemprocedure over te gaan. De aansprakelijke partij zou dan, naar de Raad begrijpt, de proceskosten van het door haar gewonnen deelgeschil moeten betalen als redelijke kosten in de zin van zojuist genoemde bepaling. De Raad verwacht echter niet dat deze prikkel in de praktijk erg effectief zal zijn omdat deze kosten te verwaarlozen zijn ten opzichte van de te betalen schade.

Artikel 1019k Rv

Uit de toelichting bij artikel 1019k Rv wordt niet duidelijk hoe een rechter “summierlijk” moet beoordelen of hij bevoegd is. Daarnaast blijft onduidelijk of alle kwesties die de relatieve bevoegdheid betreffen buiten beschouwing blijven. In de laatste plaats zou moeten worden verduidelijkt of er in de deelgeschillenprocedure ruimte is om incidenten op te werpen, en, zo ja, welke.

Artikel 1019l Rv

Onduidelijk is waarom pas “na afloop van de deelgeschilprocedure” een comparitie kan worden bevolen. Het is naar het oordeel van de Raad veel nuttiger om de comparitie in de deelgeschilprocedure te houden, dus tegelijk met de mondelinge behandeling van het verzoek.

Artikel 1019m Rv

Het criterium “indien de verzochte beslissing onvoldoende bijdraagt aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst” kan in de praktijk tot onduidelijkheden leiden. Maatstaven om vast te stellen wanneer aan dit criterium is voldaan, zijn niet terug te vinden in het Wetsvoorstel of de memorie van toelichting. Bij een gezamenlijk verzoek zal het criterium overigens niet kunnen worden toegepast. De civiele rechter is lijdelijk en als beide partijen stellen dat de op het verzoek te nemen beslissing bijdraagt aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst, dan heeft de rechter geen mogelijkheid om te zeggen dat die bijdrage onvoldoende is.

In de memorie van toelichting wordt gesteld dat van onvoldoende bijdrage zou sprake zijn als geen deelgeschil, maar de vordering ten principale is voorgelegd. Niet valt in te zien dat in zo’n geval het doorhakken van verschillende knopen geen bijdrage kan zijn aan een vaststellingsovereenkomst, ook al gaat het om de problematiek van een bodemzaak. Vooraf aan de beschikking kunnen de partijen er altijd nog uitkomen, de instructies van de rechter bij de mondelinge behandeling (comparitie van partijen) gehoord hebbende.

Op pagina 9 van de memorie van toelichting staat dat als er bijvoorbeeld in dezelfde zaak eerder deelgeschillen zijn voorgelegd, de rechter kan oordelen dat de behandeling van een geschilpunt in de vorm van een deelgeschil niet meer gerechtvaardigd is, omdat de beëindiging daarvan niet bijdraagt aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst. Het is de vraag of dit een legitieme redenering is. Verdedigd kan worden dat het keer op keer opwerpen van een deelgeschil in strijd is met de aard van de

datum 11 januari 2007
kenmerk UIT 10086 / ONTW RCH
pagina 6 van 6

procedure en dus misbruik van recht oplevert. Maar het ruim geformuleerde criterium dat in het Wetsvoorstel is opgenomen, werpt meer de vraag op of een oplossing in het deelgeschil een barrière wegneemt in de onderhandelingen. Als de beslissing “kan” bijdragen aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst, dan wordt daar bijna altijd aan voldaan. Alleen als een der partijen expliciet aangeeft niet meer bereid te zijn om te onderhandelen, dan heeft de rechter een handvat om te zeggen dat dit kan niet meer bijdragen aan de totstandkoming van een vaststellingsovereenkomst. Eigenlijk is alleen in zo'n situatie overschakelen naar de bodenzaak (dagvaardingsprocedure) aan de orde.

Artikel 1019o Rv

De voorgestelde bepaling is in de visie van de Raad te complex en onduidelijk en zal naar verwachting in bodemprocedures een bron van geschillen zijn. Met name de categorie van zaken waarop het derde lid ziet, is onvoldoende afgebakend. Om voortgang in een procedure te borgen, is van belang dat de beslissingen in een deelgeschilprocedure zo veel mogelijk eindbeslissingen bevatten. In de praktijk zijn met tussenvonnissen positieve ervaringen met een dergelijke aanpak omdat later in de (bodem)procedure die aspecten niet meer aan de orde gesteld kunnen worden. In het licht van het doel van de deelgeschilprocedures zou ook zo veel mogelijk gestreefd moeten worden naar eindbeslissingen. Wellicht zou dit in het Wetsvoorstel en de memorie van toelichting tot uiting kunnen worden gebracht.

Artikel 1019p Rv

Dit artikel is niet geheel duidelijk. Er worden in het deelgeschil proceskosten (vastrecht en advocatenkosten) begroot en er vindt er een veroordeling in de proceskosten plaats. Wordt dan ook in beginsel de in de kwestie van het deelgeschil verliezende partij in de proceskosten veroordeeld? Dat lijkt wel de bedoeling te zijn. Geldt dan wat de advocatenkosten betreft standaard het liquidatietarief II (onbepaalde waarde) of moeten er gekeken worden naar het belang in het hele geschil? In bodemzaken met betrekking tot letselschade wordt steeds de voor de schade aansprakelijke partij (als die aansprakelijkheid en de schade er blijkt te zijn) in de proceskosten veroordeeld. Als die aansprakelijkheid vaststaat en er enige schade is, moet dat uitgangspunt in het deelgeschil dan toch worden verlaten? De rechter moet ook rekening houden met redelijke kosten in de zin van 6:96 lid 2 BW, en dat alleen aan de zijde van de benadeelde. Moeten deze kosten dan apart worden gevorderd? Als de benadeelde ongelijk krijgt in het deelgeschil, dienen deze kosten dan afgewezen te worden? In de memorie van toelichting zou duidelijkheid over deze vraagpunten gegeven moeten worden.